

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิกสูบบุหรี่ของประชากรในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ขั้นตอนของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. การศึกษาระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ของประชากรในตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 จัดทำแบบสอบถามในการศึกษาระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือสำหรับการวิจัย ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้าง ความเที่ยง ความเป็นปรนัย โดยคำนวณค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Item objective congruence : IOC)
 - 1.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณทรงคุณวุฒิเสนอแนะและนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทางสถิติโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
 - 1.5 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.6 นำผลจากการเก็บข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์

2. การสร้างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ของประชากรในตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2.3 ศึกษาระดับการรับรู้ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยจากช่วงที่ 1

2.4 ร่างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิกสูบบุหรี่ ของกลุ่มตัวอย่าง

2.5 นำรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ที่ร่างขึ้น นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน โดยการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ข้อเสนอแนะและให้ความเห็นรับรอง

2.6 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การศึกษาระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ของประชากร ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ประชากร ได้แก่ ประชากรอายุ 25-59 ปี ที่สูบบุหรี่ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 208 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรอายุ 25-59 ปี ที่สูบบุหรี่ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Ppurpose sampling) โดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane,1973 : 1088) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 137 คน

2. การสร้างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ของประชากรในตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ประชากรที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (F.G.D.) เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

2.1 เป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องของบุหรี่

2.2 เป็นผู้จบการศึกษาด้านสาธารณสุขในระดับปริญญาตรีขึ้นไป

2.3 เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาในการเลิกสูบบุหรี่

โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน ประกอบด้วย

1. นายสนั่น พิสมัย สาธารณสุขอำเภอชุมแสง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
2. นางสาวจริยา หัตถมาศ นักวิชาการสาธารณสุข 7 งานสุขศึกษา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์
3. นายไพรัตน์ สุวรรณเน็กซ์ นักวิชาการสาธารณสุข 7 งานยาเสพติด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์
4. นางสมพิศ อึ้งวงษ์ พยาบาลวิชาชีพ 7 (พยาบาลด้านให้คำปรึกษา) โรงพยาบาลชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
5. นางสาวจุฑารัตน์ สว่างชัย พยาบาลวิชาชีพ 7 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์
6. นางวนุช ผลเจริญ นักวิชาการสาธารณสุข 6 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
7. นายสรรธาร เชื้อรอด นักวิชาการสาธารณสุข 7ว. สถานีอนามัยบ้านหนองขอน ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 ระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ มีจำนวนทั้งหมด 64 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงและอันตรายจากการสูบบุหรี่ มีจำนวน 20 ข้อ
2. ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ มีจำนวน 21 ข้อ
3. ด้านการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการเลิกสูบบุหรี่ มีจำนวน 23 ข้อ

คำถามเกี่ยวกับข้อมูลการรับรู้ในด้านต่าง ๆ นี้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้(สำราญ มีแจ้ง. 2544:37)

เห็นด้วยมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	4
เห็นด้วยมาก	คะแนนเท่ากับ	3
เห็นด้วยน้อย	คะแนนเท่ากับ	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ของประชากร ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 กำหนดกรอบเพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยกำหนดขอบข่ายของเครื่องมือในการวิจัยภายใต้การแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมการทำวิจัย

1.3 สร้างแบบสอบถามให้มีความครอบคลุมระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ตามกรอบการวิจัยที่กำหนด

1.4 นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิทางการวิจัยเพื่อตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความเที่ยง (Reliability) ความเป็นปรนัย (Objectivity) โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็นไว้ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2544 : 272-273)

+1 = ถ้าแน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ข้อนั้น

0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ข้อนั้น

-1 = ถ้าแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ข้อนั้น

และขอคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ คือเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการวิจัยเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของบุหรี่ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยและเป็นผู้ที่มีความสามารถในทางภาษาและการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างดี

โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1.4.1 ผศ.เสาวดี ธนวิภาคะนนท์ คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4.2 ผศ.ณัฐยานี ศรีพุทธสมบูรณ์ หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

1.4.3 อาจารย์วิมลรัตน์ คล้ายเนียม อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

1.4.4 นางไพรัช สุวรรณเนกซ์ นักวิชาการสาธารณสุข 7ว.งานยาเสพติด

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์

1.4.5 นางสาวจุฑารัตน์ สว่างชัย พยาบาลวิชาชีพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์

1.5 นำร่างแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนในพื้นที่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทางสถิติโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ความเที่ยงเท่ากับ 0.91

1.6 นำแบบสอบถามเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อขอความเห็นชอบและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. การสร้างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ของประชากร ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ในขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

2.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากช่วงที่ 1 ในข้อที่มีปัญหาระดับการรับรู้ในระดับน้อยมาเป็นร่างของรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ของประชากร

2.2 ร่างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ของประชากร ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

2.3 นำแบบบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ของประชากร ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ของประชากร ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ไปยังหัวหน้าสถานีนามายบ้านหนองซอน ตำบลท่าไม้ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับประชาชนที่สูบบุหรี่ในพื้นที่ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มกราคม – มีนาคม 2549

1.2 ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองได้แบบสอบถามครบทั้งหมด จำนวน 137 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2 การสร้างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ของประชากรในตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ดำเนินการดังนี้

2.1 ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏนครสวรรค์เชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม โดยจัดการประชุมสำนักงานสาธารณสุข อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ในวันที่ 14 มิถุนายน 2549

2.2 นำเสนอร่างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิกสูบบุหรี่ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณา แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะ

2.3 จัดบันทึก รวบรวมและสรุปความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านไว้เป็นหลักฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาระดับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ของประชากร ในพื้นที่ตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ดำเนินการดังนี้

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย และสมบูรณ์

1.2 นำแบบสอบถามที่ได้มาลงรหัส

1.3 ประมวลผลข้อมูลหาค่าสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation)โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS : Statistical Package for the Social Science) โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินค่าเฉลี่ยดังนี้ (สำราญ มีแจ้ง. 2544:37)

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายถึง ระดับการรับรู้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการรับรู้มาก

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการรับรู้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุด

2. การสร้างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิกสูบบุหรี่ของประชากรในตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ดำเนินการดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลระดับการรับรู้ผลกระทบจากช่วงที่ 1 กำหนดรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญประชุมสนทนากลุ่มพิจารณาร่างรูปแบบ แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ และให้ความเห็นชอบในร่างรูปแบบการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลด ละ เลิกสูบบุหรี่ของประชากรในตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

สถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้สำหรับทดสอบเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับเนื้อหาตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ.2544:273)

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) จากสูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ.2544:273)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right]$$

เมื่อ

α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อคำถาม

Si^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

St^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 สถิติร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x_i}{N}$$

เมื่อ

 $\bar{X}$ แทนคะแนนเฉลี่ย $\sum x_i$ แทนผลบวกคะแนนของผู้ที่สอบนหรี (x_i) N แทนจำนวนผู้สอบนหรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x_i^2 - (\sum x_i)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

S.D. แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

 $\sum x_i^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง $\sum x_i$ แทนผลผลรวมของคะแนนแต่ละตัว N แทนจำนวนผู้สอบนหรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง